

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum Christus sit actu caput hominum viatorum, in statu peccati
vel infidelitatis existentium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

tur arca in qua simul cum tritico palea combu-
tenda inveniatur. Et cap. 13. comparatur sage-
me misse in mare, in qua pisces boni & mali con-
gregantur: Ergo ad Ecclesiam actu pertinent om-
nes fideles, sive sint iusti, sive peccatores.

Secundò, Ecclesia definitur à Theologis, ex
Nicolaio Pontifice, *Collectio fidelium*: Sed per fi-
dem informem, actu constituitur homo sub hu-
jusmodi collectione: Ergo efficitur actualis
membrum Ecclesie.

Tertiò, Per id homo actu ponitur intra Ec-
clesiam, per quod actu unitur cum aliis Ecclesie
partibus, in aliquo uno credito, aut amato: Sed
per fidem, etsi informem, actu unitur in uno cre-
dito, cum aliis Ecclesie partibus: Ergo actu intra
Ecclesiam constituitur.

Quod autem fideles in mortali existentes, non
perfectè & simpliciter, sed imperfectè tantum &
secundum quid, sint membra Christi (ut in se-
cunda parte conclusionis asseritur) manifestum
est, quia existens in peccato mortali, est sim-
pliciter membrum diaboli: tum etiam quia ad
rationem membri perfecti, perfectæ unio cum
Christo requiritur, & perfectæ participatio vitæ
spiritualis: Sed fidelis in mortali existens, non u-
nitur Christo perfectè, nec perfectè ab illo spiri-
tuale vitam participat: Ergo non est perfectè
membrum Christi, sed imperfectè tantum & se-
cundum quid. Unde S. Thomas hic art. 3. ad 2.
loquens de his qui sunt in peccato mortali, dicit
quod non sunt membra Christi actualiter, sed potentia-
liter, nisi forte imperfectè, per fidem informem, que unit
Christo secundum quid, & non simpliciter, ut scilicet per
Christum homo consequatur vitam gratie, fides enim si-
ne operibus mortua est, ut dicitur Iacobi 2. Percipiunt ta-
men tales à Christo quandam actum vitæ, qui est credere,
sicut si membrum mortificatum moveatur aliquantulum ab
homine. Quibus verbis S. Doctor utramque no-
stræ conclusionis partem & docuit & probavit.

Dico secundò, Christus non est actu caput hæ-
reticorum licet baptizati sint, vel hæretici occul-
ti. Est contra Cajetanum tomo 1. opusculorum,
Tractatu 1. cap. 22. ubi docet characterem ba-
ptismalem sufficere ad constituendum hominè
membrum Christi & Ecclesie, & contra Bellar-
minum lib. 3. de Ecclesia militante, cap. 10. asse-
rentem hæreticum occultum ad Ecclesiam per-
tinet, subindeque membrum Christi existere.

Probat tamen primò nostra conclusio ex
D. Thoma hic art. 3. in corpore, ubi recensens
eos quorum Christus est actu caput, illos ad tres
tantum classes reducit, quæ sunt quod Christus pri-
mò & principaliter est caput eorum qui actu ununtur
sibi per gloriam, secundò eorum qui actu ununtur sibi per
charitatem, tertio eorum qui actu ununtur sibi per fidem.
Sed hæretici, licet sint baptizati, vel eorum hæ-
resis sit occulta, nullo ex his tribus modis Christo
ununtur, ut patet de primo & secundo modo, &
de tertio etiam manifestum est: hæretici enim,
licet sint baptizati, vel eorum hæresis sit occulta,
carent fide infusâ & supernaturali, & revera sunt
infideles: Ergo Christus non est actu illorum caput.

Probat secundò: Ut Christus sit actu caput
aliquorum, debet aliquid in eos influere ad vi-
tam supernaturalem animæ pertinens: Sed Chri-
stus nihil ad vitam supernaturalem pertinens in-
fluit in hæreticos, etsi illi sint baptizati, aut eo-
rum hæresis sit occulta: Ergo non potest dici ac-
tu caput illorum: Major patet, nam de ratione
capitis non solum est superioritas, sed etiam in-
fluentia vitalis in membra sibi conjuncta. Minor

verò suadetur: Initium vitæ spiritualis animæ est
fides, ejus verò perfectio est charitas: Sed Chri-
stus nec fidem nec charitatem influit in hæreti-
cos, quoniam vis sint baptizati, & eorum hæresis sit
occulta: Ergo in eos nihil influit ad vitam super-
naturalem animæ pertinens, nullumque influ-
rum vitalem in eos habet.

Probat tertiò: Christus non est actu
illorum qui sunt extra Ecclesiam: Sed hæretici,
etsi baptizati sint, aut eorum hæresis sit occulta,
sunt extra Ecclesiam: Ergo Christus non est actu
caput illorum, sed solum in potentia, quatenus
possunt converti, & per fidem ad Ecclesiam re-
dite. Major patet, Minor vero in qua est difficul-
tas, multipliciter suadetur. Primò ex Augustino
lib. de unitate Ecclesie cap. ultimo, ubi sic ait:
*Multis tales (scilicet hæretici) sunt in sacramentorum
communione cum Ecclesia, & tamen jam non sunt in Ec-
clesia.* Ergo hæretici, licet sint baptizati, aut eo-
rum hæresis sit occulta, non sunt de Ecclesia.

Secundò, Vera Ecclesia est congregatio verè
fidelium: Sed hæreticus, licet sit baptizatus, aut
ejus hæresis occulta, verè fidelis non est: Ergo
ad veram Ecclesiam non pertinet.

Tertiò, Hæreticus, licet sit baptizatus, vel e-
jus hæresis occulta, caret fide supernaturali &
infusâ, cum illa per hæresim destruitur: Sed ca-
rens fide, non est pars Ecclesie, nam fides est
fundamentum Ecclesie, ad Ephes. 2. *Super adifica-
tioni supra fundamentum Apostolorum, id est supra il-
lorum fidem, Matth. 16. Super hanc petram adifica-
bo Ecclesiam meam, id est supra fidem Petri.* Ad Co-
l. 1. *Sitamen permanetis in fide fundati:* Ergo hære-
ticus, licet sit baptizatus, vel ejus hæresis occul-
ta, non pertinet ad Ecclesiam.

Quartò, Omnis pars Ecclesie, sub illa ut una
continetur: Sed hæreticus, esto sit baptizatus, vel
ejus hæresis occulta, non pertinet ad Ecclesiam u-
nitatem: Ergo Ecclesie pars dici nequit. Major
patet, Minor probatur ex D. Thoma in 3. dist. 13.
quæst. 2. art. 2. quæst. 1. in corpore, ubi docet
quod unitas Ecclesie triplex est, materialis scilicet,
quæ sumitur à fide, per convenientiam in u-
no credito; formalis, quæ præstat à charitate
per convenientiam in uno super omnia dilectio;
& completiva, desumpta à Spiritu Sancto om-
nia replente & complente: Sed hæreticus, licet
baptizatus sit, vel ejus hæresis occulta, ad nullam
ex his unitatibus pertinet, cum fide & charitate
careat, subindeque Spiritus Sanctus ejus ani-
mam non inhabitet: Ergo non est pars Ecclesie.

Denique, Non vivens vitâ supernaturali, sal-
tem imperfectè, pars corporis vitæ supernaturali
viventis esse non potest; unde membrum mor-
tuum, pars corporis vivi non est, etsi talis appa-
reat: Sed hæreticus, etsi sit baptizatus, vel ejus hæ-
resis occulta, vitâ supernaturali, etiam imperfec-
tè, non vivit, cum primò initium vitæ super-
naturalis sit fides: Ergo licet exterius pars corpo-
ris Ecclesiastici appareat, verè tamen pars Ec-
clesie non est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò contra primam conclusionem:
Christus non est actu caput eorum qui non
sunt partes, aut membra Ecclesie: Sed homo in
mortali existens, etsi fidelis sit, non pertinet ad
Ecclesiam, nec est pars aut membrum illius: Ergo
Christus non est actu caput illius. Major patet ex
suprà dictis, Minor verò probatur primò ex SS.
Patribus, qui passim affirmant peccatores non per-
tinerè

tinere ad Ecclesiam. Ita Cyprianus Epist. ad Magnum, Hieronymus ad Ephes. 7. explicans illud. *sine macula & ruga*, Augustinus lib. 1. contra Pelilian. cap. ultimo, lib. 2. contra Cresconium cap. 21. lib. de unitate Ecclesiae cap. 12. lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 3. & pluribus aliis in locis.

19. Secundò, Ecclesia in Symbolo Apostolorum dicitur *sancta*, & *Cantic. 4. tota pulchra*, & *sine macula*: Sed si peccatores contineret, sancta dici non posset, nec tota pulchra, & sine macula: Ergo peccatores non pertinent ad Ecclesiam, nec ejus partes aut membra dici possunt.

20. Tertio, Peccatores sunt membra Babylonicae civitatis, cujus caput est diabolus: Ergo non sunt partes, aut membra civitatis Jerusalem, id est Ecclesiae, quae per Jerusalem typicè designatur. Consequenter patet, Antecedens probatur ex Augustino 14. de civit. Dei cap. 28. ubi docet quod sicut Amor Dei usque ad contemptum sui, edificat civitatem Jerusalem; ita amor sui usque ad contemptum Dei, edificat civitatem Babylonis; Sed fideles in mortali existentes, non diligunt Deum usque ad contemptum sui, sed seipsum usque ad contemptum Dei: Ergo non sunt cives Jerusalem, sed Babylonis.

21. Quarto, Ad rationem membri corporis vivi, non sufficit esse partem illius, sed insuper requiritur quod vivat vitâ totius: nam capilli, ungues, sanguis, & humores, ex quibus humanum corpus componitur, etsi sint partes illius, & informantur ab anima, ut communiter docent Thomistae, non tamen sunt, nec vocantur humani corporis membra, quia nimirum non vivunt vitâ sensitivâ totius: Sed peccatores fideles non vivunt vitâ gratiâ, quâ vivit Ecclesia: Ergo membra illius dici nequeunt.

22. Denique, Membra alicujus corporis nequeunt ad invicem esse contraria: Sed justus & peccator inter se contrariantur; ut enim dicitur Ecclesiasticus 33. *Contra malum bonum est. & contra mortem vita. sic & contra virum justum peccator*: Ergo peccator Ecclesiae membrum esse nequit.

23. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem dicendum, SS. Patres citatos vel loqui de membris Ecclesiae vivis, & sic verum est solos justos ad Ecclesiam pertinere. Vel malorum nomine intelligere infideles. Vel denique loqui de Ecclesia, non ut est congregatio fidelium; qualiter omnes sive justos sive injustos complectitur, sed ut est congregatio justorum; quas duas Ecclesiae accipiones tradit Hieronymus in commentariis Epistolae ad Galatas.

24. Ad secundam dicendum, Ecclesiam dici sanctam, non quod omnia membra ex quibus constat sancta sint, sed ob puritatem fidei, seu immunitatem ab omni errore in doctrina quam profitentur; & quia est sanguine agni tincta & respersa, totaque divino cultui mancipata: denique sancta dicitur à principali parte, scilicet à sanctis ex quibus principaliter constituitur. Appellatur verò tota pulchra, & sine macula, non pro statu vitæ praesentis, sed beatitudinis, ut docet D. Thomas hic art. 3. ad 2. ubi sic ait: *Esse Ecclesiam gloriosam non habentem maculam neque rugam, est ultimus finis ad quem perducimur per passionem Christi; unde hoc erit in statu patrie. non autem in statu viae, in quo si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, ut dicitur 1. Ioan. 1.*

25. Ad tertiam, concessa Antecedente, nego Con-

A sequentiam; nam secundò diversas rationes non potest aliquis diversarum civitatum esse: maxime si ad unam simpliciter & perfecte pertineat, & ad alteram imperfectè & secundò quod, ut hic contingit: nam fidelis peccatore ratione culpæ est membrum diaboli, & civis Babylonis, & hoc habet simpliciter; ratione vitæ fidei, est imperfectè ac secundò quid membrum Christi & Ecclesiae, ac civis Jerusalem.

Ad quartam dicendum, de ratione membri perfecti esse quod vivat vitâ vitâ perfectâ non sed ad rationem membri imperfecti, quod vivat in actu vitâ imperfectâ, & in potentia vitâ perfectâ totius: unde quia hoc convenit fideli in mortali existenti, membrum Ecclesiae imperfectum dici potest.

Ad ultimam respondeo, Majorem esse verum de membris corporis naturalis, falsam autem de membris corporis politici, ad hoc enim sufficit, quod in aliquibus conveniant, licet in aliis differant: unde ut fideles peccatores membra Ecclesiae dici possint, sufficit ut eam justis in se conveniant, licet in charitate non conveniant.

Objicies secundò eum Cajetano contra secundam conclusionem: scilicet character baptismalis sufficit ad constituendum membrum Christi & Ecclesiae: Sed infideles baptizati retinent characterem baptismi: Ergo sunt membra Christi & Ecclesiae, subindeque Christus est a quo illorum corpus. Major probatur: Recipiens influxum supernaturalem à Christo, est membrum Christi & Ecclesiae: Sed ratione characteris recipit hæreticus influxum supernaturalem à Christo: Ergo ratione illius est membrum Christi. Unde Innocentius III. cap. *Veniens de Presbytero non baptizato*, ait non solum per sacramentum fidei, sed etiam per fidem sacramenti, nos effici membra Christi.

Confirmatur: Retinens characterem baptismi puniatur ab Ecclesia propter infidelitatem: Sed pupili ab Ecclesia non posset, nisi ex characteris baptismi esset membrum Christi & Ecclesiae; nam ad Ecclesiam de his quæ extra ipsam sunt, non pertinet judicare, ut docet Apostolus ad Cor. 5. Ergo habens characterem baptismi, est membrum Christi & Ecclesiae, quamvis habitu fidei careat.

Ad objectionem respondeo, negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem. Recipiens influxum supernaturalem à Christo, est membrum Christi & Ecclesiae, si talis influxus vitalis sit, & uniens Christo & Ecclesiae in aliquo uno credito vel amato, concedo Majorem. Si talis influxus illas conditiones non habeat, nego Majorem. Unde cum ratione characteris baptismalis hæreticus non vivat supernaturaliter, nec uniatur aliis partibus Ecclesiae in aliquo uno credito vel amato, membrum Christi & Ecclesiae non fit. Et si hoc argumentum convinceret, probaret hæreticos in inferno existentes, membra Christi & Ecclesiae esse, cum in inferno characterem baptismalem retineant; quod licet Cajetanus admittat, est tamen expresse contra D. Th. hic art. 3. afferentem reprobos ex hoc sacculo recedentes, totaliter desinere esse membra Christi.

Ad Innocentium dicendum, vel illum non esse propriam, sed ex aliorum loqui sententia, ut multis ostendit Aravius hic art. 3. Vel solum significare voluisse, per sacramentum baptismi nos esse membra Christi, sicut per ipsum dicitur spiritum sanctum generari: unde sicut ex hoc inferre non licet

baptismum sine gratia homines spiritualiter regenerare; ita nec licet colligere, charactere baptisimi sine fide membrum Christi efficere.

32 Ad confirmationem verò, concessa Majori, nego minorem: nam ut aliquis ab Ecclesia puniatur, sufficit quod debitum habeat pertinendi ad Ecclesiam, & contra ipsam ut illius subditus deliquerit.

33 Obijcies tertio cum Bellarmino: Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc est Ecclesie membrum: Sed Christus est actu caput omnium membrorum Ecclesie: Ergo est actu caput Pontificis in occultam hæresim lapsi, & consequenter etiam aliorum hæreticorum occultorum. Major in qua est difficultas probare. Pontifex in occultam hæresim lapsus, non deponitur ipso facto à Pontificia dignitate, sed Ecclesie caput post hæresim perseverat, ut docent Cajetanus tomo 1. Tract. 1. cap. 19 Soto in 4. dist. 22. qu. 2. art. 2. Cano lib. 4. de locis cap. ultimo, Suarez Tract. de fide disp. 10. sect. 6. & jam communiter Theologi: Ergo Pontifex in occultam hæresim lapsus, est Ecclesiastici corporis membrum.

34 Respondeo primò hoc argumentum posse in Bellarminum facillè retorqueri, Authores enim docentes Papam hæreticum non deponi ipso facto à Pontificia dignitate, non solum id asserunt de hæresi occultâ, sed etiam de hæresi publica; & tamen Bellarminus hæreticum publicum extra Ecclesiam esse faretur.

35 Respondeo secundò, negando Majorem, ad cuius probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam: caput enim Ecclesie constituitur per jurisdictionem & influxum in alios; membrum autem per receptionem influxus in se, quo supernaturaliter vivat: unde quia Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc retinet supra Ecclesiam jurisdictionem, veram rationem capitis Ecclesie retinet; quia tamen verè non vivit supernaturaliter vitâ charitatis, vel fidei, Christi & Ecclesie membrum dici non potest.

36 Dices: Repugnat esse caput alicujus corporis, & non esse membrum illius, cum caput sit præcipuum corporis membrum: Ergo si Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc sit caput Ecclesie, erit etiam membrum illius.

Respondeo hoc repugnare quidem respectu capitis physici & naturalis, non tamen respectu capitis morales & politici; ut patet in Christo, qui (ut articulo præcedenti dicebamus) est caput politicum Ecclesie, & tamen non potest dici illius membrum. Ratio autem discriminis inter caput naturale & morale est, quia caput naturale non potest in alia membra influere, nisi informetur ab anima, & vitæ influxum ab ipsa recipiat: caput autem morale, & politicum, seu Ecclesiasticum, potest jurisdictionem & imperium erga membra Ecclesie exercere, quamvis à forma vel anima Ecclesie, id est fide & charitate, non informetur.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

37 Ex dictis colligitur primò, Christum esse quidem caput omnium hominum, non tamen eodem modo, sed diversimodè, secundum diversos gradus & modos quibus ipsi ut gratiæ auctori conjunguntur. Primus est eorum qui per gloriam Christo conjunguntur, ut comprehensores in patria. Secunda, iustorum qui per charitatem vitæ ei adherent, & quibus vitam gratiæ

A communicat. Tertius, eorum qui per solam fidem informem illi ut suo capiti uniantur, quales sunt fideles in peccato mortali existentes. Quartus, eorum qui ei non conjunguntur actu, sed potestate tantum, ad actum tamen aliquando reducenda: quales sunt illi qui inter Gentiles prædestinati sunt, subindeque ad fidem & gratiam aliquando revocandi. Quintus, eorum qui in potentia tantum Christo uniantur, ad actum tamen nunquam revocanda, sicut Pagani qui prædestinari non sunt. Et horum omnium Christus vocari potest caput, quia ei uniantur, saltem in potentia; in quo distinguuntur à dånatis, qui cum penitentia & resipiscencia sunt incapaces, neque actu, neque potestate dici possunt membra Christi. Ita S. Thomas hic art. 3. in corpore. An verò Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit, articulo sequenti patebit.

Colligitur secundò, Christum esse caput non solum fidelium, qui post ejus adventum vixerunt, sed etiam antiquorum Patrum qui fuerunt in lege naturæ, vel in lege scripta; nam illi influxum gratiæ à Christo venturo receperunt, & fide incarnationis Christi venturi justificati sunt. Nec obstat quod ante Christum fuerint; ut enim egregiè discurret Augustinus: *Ejus Ecclesia membra erant etiam illi sancti, quamvis in hac vita fuerint antequam secundum carnem Christus Dominus nasceretur. Ipse enim unigenitus Dei filius, Verbum Patris, æquale & coeternum Patri, per quod facta sunt omnia homo propter nos factus est, ut totius Ecclesie, tanquàm totius corporis, caput esset. Sed sicut totus homo, dum nascitur, etiam si manum in nascendo præmittat, tamen universo corpori sub capite conjuncta & compacta est: quemadmodum etiam nonnulli ex ipsi Patriarchis, ad hujus ipsius rei signum, manu præmissa nati sunt: ita omnes sancti, qui ante Domini nostri Jesu Christi nativitatem in terris fuerunt, quamvis ante nati sint, tamen universo corpori, cuius ille caput est, sub capite cohererunt.*

Colligitur tertio cum S. Thoma hic art. 2. Christum esse caput hominum, non solum quoad animas, sed etiam quantum ad corpora; nam in resurrectione influet in ea gloriam accidentalem, quatuor scilicet dores gloriosas, quas in Tractatu de beatitudine exposuimus, aliaque dona supernaturalia, ut docet Apostolus ad Philipp. 3. dicens quod Christus reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.

ARTICULUS III.

An Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit?

Partem negantem tenent Gabriel, Altissiodorensis, & alii antiqui Theologi, quas refert Vazquez hic disp. 48. cap. 3. & sequitur Soto in 4. dist. 49. quæst. 7. art. 2. Sententia tamen affirmans communis est inter Theologos, eamque adeò certam existimant Lorca & Vazquez, ut primus asserat eam sine temeritate negari non posse; secundus verò dicat, de illa jam amplius dubitari non licere.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur: Christus, in quantum homo, est caput Angelorum, licet non ita perfecte sicuti hominum. Ita D. Thomas in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. quæst. i. in corp. ubi ait in terminis, quod Christus ut homo est caput Angelorum